1859. **N°. 69.**

LEEUWARDER COURANT.

DINGSDAG **30 AUGUSTUS.**

BERIGT VOOR DE SCHEEPVAART.

Aan de daarbij belanghebbenden wordt bekend gemaakt, dat, ten gevolge van eene herstelling der *Follegabrug*, liggende in den grooten weg van *Leeuwarden* over *Sneek* naar de *Lemmer*, de Scheepvaart door die Brug op den 30 en 31 Augustus aanstaande **niet zal kunnen plaats hebben.**

Leeuwarden, den 27 Augustus 1859.

Voor den Commissaris des Konings in de provincie Friesland, afwezig,
Het Lid der Gedeputeerde Staten,
C. J. VAN DER VEEN.

De middenprijzen van de *in- en uitlandsche Tarwe* en *Rogge*, waarnaar de zetting van den prijs van het *Tarwe-*, *Rogge-* en *Zwitserschbrood* wordt geregeld, zijn op de markt van Vrijdag den 26 Augustus 1859 te *Leeuwarden* geweest als volgt:

Van de *Tarwe* per mudde . . . . *f* 9.50.
Van de *Rogge* per last, voor het *Roggebrood* . . . . . . - 193.00.
Van de *Rogge* per last, voor het *Zwitserschbrood*. . . . - 193.00.

Leeuwarden, den 27 Augustus 1859.

De Commissaris des Konings in de provincie Friesland,
C. J. VAN DER VEEN, *L. C.*

PUBLICATIE.

De **GEDEPUTEERDE STATEN** der provincie *Friesland* brengen, ten vervolge op hunne Publicatie van den 22 Augustus, ter kennis der ingezetenen, dat, van den 20 tot en met den 26 Augustus jl.:

1. 11 runderen in de provincie aan de besmettelijke longziekte zijn gestorven, als in de gemeenten: Haskerland 2, Hemelumer-Oldephaert en Noordwolde 3, Leeuwarderadeel 1, Sneek 1, Wonseradeel 3 en Workum 1, en 3 door die ziekte aangetaste runderen, voor rekening der eigenaars, zijn afgemaakt als in de gemeenten: Franekeradeel 1, Hindeloopen 1 en Workum 1, bedragende daardoor het totaal der gevallen sedert den 1 Januarij dezes jaars 2040;
2. de besmettelijke longziekte zich heeft geopenbaard onder de runderen van de veehouders: Tjeerd Tjeerds van Dijk, te Oosterwierum; Dirk Thijses Bakker, te Pietersbierum; Ruurd Siebes Sietema, in 't Meer; de Wed. Meine Klazes Jansma, te Haskerhorne; Anne Roelofs Bajema, te Warns; Sijtze Gerbens van der Meer, te Ferwoude, en IJsbrand de Haas, te Schettens.
3. gezond zijn verklaard de runderen van de veehouders: Libbe Jeens Wiering, te Ureterp; Douwe Pieters Bosch, te Foudgum; Foppe Draisma de Vries, te Achlum; Rients Gerkes Gercama, te Midlum; Pieter Durks Feitsma, te Kollum (gedeeltelijk); Johs. Gerrits Gerritsma, in 't Meer, en Ids Theunis Bootsma, te Sneek.

Leeuwarden, den 29 Augustus 1859.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
C. J. VAN DER VEEN, *L. Voorzitter.*
A. VAN DER LAAN, *Griffier.*

WEENEN, 24 Augustus.

Het blijkt meer en meer, dat de gedeeltelijke ministeriële wijziging geen verandering van stelsel is, en vooral moet de concordaats-politiek niet verzwakt zijn. De stemming alhier is alles behalve bemoedigend. Hét voorname publiek schuwt „eene angstige terughoudendheid" veel meer dan „overijlde spoed", omdat in het eerste geval de verwezenlijking zeer dikwijls achterwege pleeg te blijven.

TURYN, 26 Augustus.

In de *Lombardia*, het officiële blad van Milaan, van 22 Aug. leest men: „Men verzekert, dat het Weener Kabinet, ten gevolge van de door de koninklijke Regering gedane stappen, den 17dezer door den Pruisischen gezant te Turyn heeft doen verklaren, dat door het Oostenrijksche leger als gijzelaars weggevoerde personen in vrijheid zijn gesteld."

Een aantal uitgeweken Venetianen hebben een adres aan de groote mogendheden gerigt om de opheffing der Oostenrijksche heerschappij over Venetie te vragen. Zij zeggen daarin, dat Oostenrijk in het Venetiaansche nog een leger van twee maal honderd duizend man houdt en er sedert het herstel des vredes nog even hard en willekeurig regeert als vroeger.

ZURICH, 26 Augustus.

Gisteren is er geene zitting der Conferentie gehouden. Evenwel heerscht er eene groote bedrijvigheid onder de gevolmagtigden; onophoudelijk komen er Kabinets-couriers af en aan. — Graaf Colloredo is geheel hersteld.

PARIJS, 25 Augustus.

Uit China zijn tijdingen ontvangen, loopende tot den 5 Julij. Den 19 Junij is eene vloot, waarbij zich de schepen bevonden, die de gezanten van Engeland, Frankrijk en Amerika aan boord hadden, de Peiho opgevaren, met het oogmerk, om, des gevorderd, den doortogt te forceren.

— Aan het *Journal de Brux.* wordt, onder dagteekening van 20 Aug., uit Rome geschreven, dat de Hertog Frans V van Modena zich in de nabijheid van Mantua bevindt en toebereidselen maakt om met zijn leger, 6000 man sterk, in persoon zijne staten weder te veroveren en de regering te verdrijven, „welke het hertogdom thans onderdrukt." Het ultramontaansche blad voegt er bij, dat de Hertog met ongeduld op het sluiten der conferentie te Zurich wacht om op te rukken, zoodra de conferentie besluit „dat men zich tegen den wil der bevolkingen niet met geweld zal verzetten."

Van den 26sten. Generaal Garibaldi maakt met zijne troepen eene beweging in de rigting van den Pô, daar men berigt heeft dat de troepen van den Hertog van Modena zich daar vertoonen.

Van den 27sten. Volgens alhier ontvangen berigten uit Italie is de circulatie op de grenzen van Piemont en Oostenrijk hersteld.

LONDEN, 26 Augustus.

De *Times* bevat een artikel, waarin hij de Italiaansche bevolkingen aanspoort tegenstand te bieden aan eventuele pogingen om de Oostenrijksche Vorstenhuizen met geweld op den troon te herstellen. De *Daily News* betwijfelt of deze eventualiteit wel zal plaats grijpen en meent dat er een Congres van Europesche mogendheden zal tot stand komen.

's GRAVENHAGE, 26 Augustus.

Naar men verneemt, wordt Z. M. den Koning den 13 September uit Wiesbaden alhier terugverwacht; zoomede, dat H. M. de Koningin zich den 5 September met Prins Alexander naar Stuttgart zal begeven.

H. K. H. Prinses Marianne der Nederlanden is, na een verblijf van bijna vijf maanden op *Rusthof* bij Voorburg, weder naar Duitschland vertrokken.

— Naar men verneemt zijn de ontwerpen der begrootingen voor 1860 voor de departementen van algemeen bestuur, door den ministerraad vastgesteld, thans aan den Raad van State ter overweging aangeboden.

— De *Courier de la Meuse* meldt het volgende: „Men zal zich herinneren dat in de zomervergadering der Staten-Generaal een voorstel aan den Koning is gedaan, strekkende, om de provincie Limburg van hare verpligtingen jegens den Duitschen Bond te ontheffen. Thans vernemen wij, dat het Gouvernement heeft geantwoord dat het zich met die aangelegenheid bezig houdt en naar de tijdigheid onderzoek doet om tot eene voor Limburg gewenschte oplossing dezer kwestie te geraken".

— De *Javasche Couranten*, loopende tot 6 Julij, per Overland mail ontvangen behelzen o. a. de volgende berigten: „De over Makasser wegens Boni ontvangen berigten luiden gunstig omtrent den indruk door onze krijgsoperatiën te weeg gebragt; vele oproerige grooten schijnen in te zien, dat zij hunne voornemens niet kunnen bereiken, en een groot deel der bevolking moet den oorlog zeer moede en haar toestand ellendig wezen."

„Met particuliere schepen, die Benjermasin den 20 Junij hebben verlaten, zijn te Soerabaya geruststellende tijdingen ontvangen nopens den stand van zaken in de Zuid- en Ooster afdeeling van Borneo."

FRANEKER, 27 Augustus.

Van de op dingsdag jl. alhier gehouden stemming voor een lid van den Gemeenteraad is de uitslag geweest, dat van de 77 ingeleverde stembriefjes o. a. 18 op den heer J. Ensink en 15 op den heer Jan Bogtstra zich vereenigden, zoo dat er tusschen deze beide heeren eene herstemming moet plaats hebben, die bepaald is op dingsdag den 6 September e. k.

LEEUWARDEN, 29 Augustus.

In de vergadering van den Raad dezer gemeente, donderdag jl. gehouden, zijn, behalve de in ons vorig no. medegedeelde, nog navolgende punten in behandeling genomen:

1. Adres van Parnassijns der Nederl. Israëlietische gemeente te Leeuwarden, ter zake het vooruitbouwen van armen-woningen. — Omtrent een voorstel tot afwijzing van het verzoek staakten de stemmen, zoodat dit punt in eene volgende vergadering beslist zal worden.
2. Adres van S. A. Markus, aangaande de betaling van begrafenisregten wegens het gebruik van de Israëlietische begraafplaats. — De conclusie van het rapport, strekkende, dat de Raad zich onbevoegd verklare in dezen eenige beschikking te nemen, aangenomen met 9 tegen 5 stemmen.
3. Rapport in zake de suppletoire begrooting der Nederl. Israëlietische armenstaat, dienst 1858. — Overeenkomstig de conclusie tot goedkeuring dier begrooting besloten.
4. Rapport over de rekening van de dienstdoende schutterij, dienst 1858, leidende tot voorloopige goedkeuring derzelve. — Ter visie en later af te doen.
5. Begrooting der Stads Armenkamer, dienst 1860. — Commissoriaal, de heeren Sleeswijk Vening, Drielsma en Plantenga.
6. Idem van het Stads Werkhuis. — Alsvoren, de heeren Albarda, Wiersma en Tigler Wijbrandi.
7. Rekening van het Parochiaal Armbestuur der Roomsch Katholieken over 1858. — Commissoriaal, de heeren Wiersma, Tromp en van Beijma thoe Kingma.

— In den afgeloopen nacht ten 12¼ ure is een hevige brand uitgebarsten op Olde-Galileën, in de bakkerij bewoond door C. J. van Veen, met dat gevolg, dat weldra de bakkerij geheel uitgebrand was, eene woning in de ten noorden gelegen steeg zeer werd beschadigd en nog eene andere daarnaast staande aan het dak mede schade bekwam, ofschoon in minder erger graad. Met behulp van 4 spuiten was men den brand ten 4 ure geheel meester, die, naar wij vernemen, schijnt te zijn ontstaan in den turf, die op den zolder boven den oven was geplaatst.

— Naar wij vernemen, is door de justitie reeds een geneeskundig onderzoek gelast in de zaak der brandstichting onder Sint Anna-Parochie, en zijn dien ten gevolge de heeren A. Frijda, med. et. art. obst. doctor, en dr. N. A. Seret, officier van gezondheid 2e klasse, door den regter-commissaris bij de Arrondissements-regtbank benoemd, om de toestand der beklaagde te onderzoeken, in het bijzonder of zij al of niet verkeert in eenen staat van krankzinnigheid en (voor zoo ver die vraag alsnog door hen uit den tegenwoordigen toestand der beklaagde of uit de aan hen te verstrekken inlichtingen zal kunnen worden beantwoord) of zij geacht moet worden het aan haar ten laste gelegde en door haar beleden misdrijf van brandstichting te hebben gepleegd in eenen staat van krankzinnigheid.

— Vrijdag namiddag is de hulpbrug buiten de voormalige Vrouwenpoort, bij het passeren van eenige koppels koeijen, ingestort. Gelukkiglijk bevond er zich, door de plaats hebbende slatting, geen water onder, maar dit belette niet, dat, terwijl eenige koeijen met de drijvers, die op een droog punt waren gevallen, spoedig weder op den weg konden zijn, een achttal andere koeijen benevens een der drijvers op eene geheel doorweekte plek nederkwamen. De laatste was er weldra uitgehaald, doch er verliep een geruimen tijd, eer men geslaagd was, al de koeijen, die gedurig dieper wegzakten, uit haren benarden toestand te verlossen.

— Vrijdag jl. is alhier aanbesteed de wegruiming van een gedeelte van den weg in het Sneekermeer, de Gravinneweg genaamd, en eene andere ondiepte in dat meer. Aannemer is geworden P. Dorenbos te Oldeboorn, voor *f* 3950.

— Wij vernemen, dat door den heer L. P. Oppedijk te Woudsend de vereischte concessie is aangevraagd voor eene stoombootdienst van Lemmer op Stroobos, om die in verband te brengen met de dienst van Lemmer op Amsterdam.

— Van Warga wordt ons dd. 25 dezer berigt: „Heden namiddag ten 2 ure had alhier de plegtige ter aardebestelling plaats van het stoffelijk overschot van den weledelen. heer P. R. Romer, op den 22 dezer, na eene zeer korte ongesteldheid, in den ouderdom van 46 jaren overleden, en sedert 1835 practiserend geneesheer alhier. De geheele gemeente is met diepen weemoed vervuld, een ieder gevoelt het groot verlies van eenen man, die met zijne bekwaamheden en rijke ondervinding eene reeks van 24 jaren met onvermoeiden ijver en vaak zonder eenige belooning de kranken hier en in omliggende dorpen, bij dag zoowel als bij nacht, in alle standen met de liefderijkste behandeling heeft bijgestaan.

— Van Langweer wordt ons dd. 25 dezer gemeld: Aan de alhier gehouden harddraverij hebben 13 flinke paarden deelgenomen en is de uitgeloofde prijs, eene fraaije pendule met twee bloemvazen, eindelijk behaald door de bruin bles langstaart merrie van den heer F. A. Dijkstra, van Haskerdijken, bereden door den pikeur H. Hijlkema; het laatst medeloopende paard was de bruine langstaart ruin van den heer W. M. Bottema, van Poppingawier, bereden door den pikeur P. Hijlkema.

— Z. M. heeft goedgevonden: *a.* te benoemen tot surnumerair bij het vak der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, den heer J. Alma te Bergum; *b.* tot belooning dergenen, die zich hebben onderscheiden bij de krijgsverrigtingen in het Sintangsche (boven Melawie) gedurende de maand Februarij 1859, te benoemen: tot ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw den luitenant-kolonel der infanterie van het leger in Oost-Indie G. F. Nauta, waarnemend resident der Wester-Afdeeling van Borneo; tot ridders van de 4de klasse der Militaire Willemsorde, den officier van gezondheid der 3de klasse E. van Hengel en den fuselier G. Kramer, dienende bij het leger in Oost-Indie; *c.* op het daartoe door hem gedaan verzoek, aan den heer N. Tra-Kranen, tegen 1 November e. k., een eervol ontslag te verleenen als directeur der Nederlandsche Handel-Maatschappij; *d.* met 1 Sept. a. s. bevorderd tot luits. ter zee 2. kl., de adelb. 1. kl.: J. H. Benthem Reddingius, L. J. E. Hajenius, A. J. Thurkow, J. W. Visser, F. H. v. d. Kop, C. E. Uhlenbeck, C. ten Bosch, J. Isebree Moens, C. C. Vermeer, J. J. Engelvaart, C. Schuylenburg, J. J. le Fèvre de Montigny, jhr. T. E. de Brauw, G. M. Schuurman, C. J. Marinkelle, A. J. Willekens, H. H. Broers, H. B. van Daalen, C. de Klopper, C. A. Niesen, J. M. H. Bervoets, K. A. Stakman Bosse, P. E. Winkelman, G. J. W. Hooghwinkel, J. P. Mercier, L. D. A. Fontein en J. D. Hooglandt.

— Naar wij vernemen, zal de gewone jaarlijksche inspectie der verlofgangers dit jaar niet worden gehouden.

— De litterarische faculteit aan de hoogeschool te Leijden zal, bijgestaan door den hoogleeraar in de wiskunde, vaceren tot het afnemen van het admissie-examen op woensdag den 14 September eerstkomende en volgende dagen.

— In onderscheidene dagbladen is dezer dagen iets vermeld omtrent het gevaarlijke van lensvormige glazen dakpannen, als kunnende deze aanleiding geven tot brand, gelijk is gebleken te Abbenrode bij Brunswijk. Achtereenvolgens werd dit berigt door vele bladen overgenomen en verspreid. Thans zijn wij verzocht te berigten, dat reeds sedert eenige jaren bij den heer J. J. B. J. Bouvy te Dordrecht dakpannen van matglas zijn verkrijgbaar gesteld, die op de tentoonstellingen van nijverheid te Middelburg en Dordrecht zijn tentoongesteld geweest. Bij zulke dakpannen kan geen gevaar voor brand bestaan.

Ds. W. Hoevers, predikant te Franeker, heeft voor het beroep naar Warfhuizen bedankt.

STAVOREN. De heer J. Dommisse Cz., van Vlissingen, kandidaat bij het Provinciaal kerkbestuur van Overijssel, heeft het beroep bij de Ned. Herv. gemeente alhier aangenomen.

— Door den kerkeraad der Hervormde gemeente te Brielle is, ten gevolge der voortdurende vacature, geformeerd een alphabetisch twaalftal van predikanten, waarop o. a. voorkomen dd. C. A. Dardenne Ankringa te Geervliet en E. J. W. Koch te Oosterwijk.

KAMPEN, 27 Augustus. Ter vervulling der vacature bij de Evang. Luth. gemeente alhier, veroorzaakt door het vertrek van ds. J. Stephanus naar Rotterdam, is het volgende alphabetisch gestelde drietal geformeerd: dd. Deversen te Harlingen, ter Laag te Weesp en Sander te Rijp.

De tegenwoordig heerschende KOORTSZIEKTE en het telkens weder instorten der PATIENTEN.

Hoe vermoeid van den langgerekten arbeid, gelooven wij toch het publiek geene ondienst te doen met nog eenige uren van onze nachtrust op te offeren, ten einde eenige wenken en raadgevingen tegen de zoo algemeen heerschende ziekte ten beste te geven, en zulks te meer, omdat wij iederen dag van arm en rijk, door het niet in acht nemen van vele noodzakelijke voorschriften der hygiêne, het ontstaan en het telkens weder terugkeeren der koorts zien in de hand werken.

Vooraf zullen wij twee vragen beantwoorden, namelijk: waaraan moeten wij die algemeen heerschende koortsziekte toeschrijven, en wanneer is het ligchaam het meest voorbeschikt tot het ontstaan der koorts? Zal men toch den vijand bestrijden, dan is eene behoorlijke kennis van hem en zijne handelingen allernoodzakelijkst.

Met het beantwoorden der eerste vraag kunnen wij zeer kort zijn. De oorzaak toch der algemeen heerschende koortsziekte berust nergens op dan op eene fijne smetstof, waarmede de lucht, die wij inademen, bezwangerd is en die haar ontstaan ontleent aan het sterke uitdroogen van den met rottende dierlijke en plantaardige stoffen bedeelden grond; hier ter stede door het uitdampen van den slatmodder uit de stadsgrachten en van het vele door stilstand bedorven, stinkend water; ten plattelande door het uitdroogen der sloten en van den rijkelijk met in staat van ontbinding verkeerende plantaardige en dierlijke zelfstandigheden bedeelden grond. Deze uitdrooging geschiedt het sterkst op het midden van den dag; maar omdat dan de hooge temperatuur de lucht en de in de lucht zwevende waterdeeltjes, waaraan voornamelijk de smetstoffen (het miasma) gebonden zijn, zeer ijl en ligt maakt, waardoor zij hoog in de lucht worden opgevoerd, is de lucht over dag minder nadeelig. Tegen den avond, als wanneer eerst de bovenlucht begint te bekoelen, verdikken zich de fijn verdeelde waterdeeltjes weder tot waterdamp, die, naar gelang zij meer bekoelt, zwaarder wordt, zakt en eindelijk gedurende de late avonduren en den nacht de aarde als met een verscheidene voeten hoogen, verpestenden, stinkenden nevel omringt, die eerst den volgenden morgen, als de zon de verschillende luchtlagen verwarmt, weder als eene ijle damp hoog in de lucht wordt opgevoerd.

Op welke personen werkt nu die met fijne smetstof bezwangerde lucht het nadeeligst? natuurlijk in de eerste plaats op hen, die het meest er zich in bewegen en er van inademen, en in de tweede plaats op die personen, welke den meesten aanleg tot koortsziekte hebben, of liever op wie die smetstof het gemakkelijkst vat. En welke zijn die? de zwaksten, die het minst geregeld naar ziel en ligchaam leven, bij wie een der dagelijksche noodzakelijke levens functiën, b. v.: eetlust of stoelgang, in de war zijn; die, verhit zijnde, zich in eens te sterk afkoelen enz. De ondervinding toch leert, dat zeer gezonde menschen, een eenvoudigen geregelden levensregel volgende, met eene bedaarde of godsdienstig opgewekte, opgeruimde gemoedsstemming, het minst door besmettelijke ziekten worden aangetast.

Een gezond ligchaam met een gematigd vrolijken geest, in eene door smetstof bedorven lucht levende, zal de ingeademde smetstof door verschillende hem ten dienste staande wegen, dadelijk weder uitscheiden

Het bloed van den gezonde om de zaak eens plat uit te drukken, duldt geene smetstoffen, maar scheidt ze zoo mogelijk weder uit. Maar, indien er nu bij die zelfde persoon eene oorzaak optreedt, b. v. overladen der maag door spijzen of dranken, stoelverstopping, eene sterke afkoeling, hetzij uitwendig, hetzij inwendig, door te koele dranken, sterke zenuw-aandoeningen, angst, vrees, schrik, uitspattingen enz., waardoor het ligchaam momenteel in zijn gewoon, organisch (bewerktuigd) leven eenige verandering ondergaat, dan vereenigt zich dadelijk de smet stof innig met het bloed en het nu vergiftigd bloed werkt op het zenuw-stelsel, waardoor dan de meer of minder hevige periodieke zenuw- (levens-) verschijnselen met hare gevolgen optreden, die wij koorts noemen. Zie daar het groote geheim, waarom personen, die eens koorts gehad hebben, haar zoo dikwijls terug krijgen. Het is geenszins, omdat de quinine (als anti- typisch middel) heeft uitgewerkt; maar omdat het eens door de koorts verzwakte ligchaam, aan dezelfde smetstof bijvende bloedgesteld, niet dien tegenstand kan bieden als het betrekkelijk meer gezonde.

Nu wij dus gezien hebben, dat, hoe langer en inniger de smetstof met het ligchaam verbonden blijft en hoe meer het ligchaam door zwakke of minder gezonde levenswijze tot de ziekte voorbeschikt blijft, des te zekerder en heviger de ziekte zal uitbreken, is het thans zeer gemakkelijk eenige regelen ter bewaring der gezondheid aan de hand te geven.

Vooreerst dan: die het vuur ontwijkt, brandt zich niet; die de smetstof, zooveel doenlijk ontwijkt, op dien kan zij minder vatten. Wij hebben gezien, dat de lucht, die wij inademen, alleen des daags het minst vergiftigd is. Opent dus niet vóór 's morgens 9 uur uwe ramen en sluit ze niet na 6 uur des avonds; dan zal men voorkomen, dat de smetstof in woon- en slaapkamers dringt, en men zal ook 's avonds en 's nachts eene meer gezonde lucht inademen. Eveneens acht ik het zeer nadeelig, gelijk bij den eersten en deftigen burgerstand bij voorkeur geschiedt, dat men voor het doen eener wandeling juist de avonduren na 6 of 7 bezigt, en om, zoo als de kleinere burgerstand en vooral de armen tot hoogst verderfelijke gewoonte hebben, de avonduren tot zelfs na 10 uur in de open lucht, voor de huizen zittende, door te brengen.

Armen en rijken dus, zoo gij in ernst prijs op uwe gezondheid stelt, laat over dag uwe vertrekken goed doorluchten, maar blijft, zoo doenlijk, 's avonds t' huis, en zit in geen geval 's avonds buiten 's huis. Wenschelijk zoude ik het van de regering vinden, dat hiertoe, bijv. door festiviteiten of muziek in de openlucht 's avonds geen aanleiding werd gegeven.

Thans nog een paar woorden, ten einde minder vatbaarheid voor de koortsziekte of het terugkeeren daarvan te erlangen. Ze zijn hoogst eenvoudig en lossen zich op in de spreuk: „Wees matig in al uw doen." Past dit toe zoowel op spijs en drank als op geest-inspanningen en ligchamelijken arbeid. Zoo wachte men zich ten opzigte der voeding voor moeijelijk te verteren, vette spijzen en onmatig gebruik van geestrijke en sterk verkoelende dranken.

Wat de kleeding aanbelangt, men kleede zich vooral des avonds behoorlijk warm, omdat de door het veelvuldige zweeten gevoelig geworden huid juist des avonds bij de lagere temperatuur meer vatbaarheid voor koudevatten heeft dan anders.

Wij durven dit stuk, wegens de beperkte ruimte, geene uitbreiding meer geven; maar willen ten slotte nog tegen eene gewoonte waarschuwen, die thans zeer algemeen, doch zeer te betreuren is: wij bedoelen het op eigen gezag innemen van quinine en laxeer-pillen, een gebruik, dat ons reeds ongunstige resultaten heeft doen zien en waarvan wij later nog ergere gevolgen zullen ontwaren.

Uit het bovenstaande toch zal men wel eenigzins kunnen opmaken, dat een geneesheer zich meer ten doel moet stellen dan de koorts te stuiten.

Hij zal de vatbaarheid des ligchaams voor de koorts zoeken weg te nemen. Het is waar, in deze epidemie mag en zal de doctor de koorts niet laten uitwoeden, maar hij moet met veel tact nog zooveel meer doen, wil hij den lijder voor het telkens terugkeeren der koorts vrijwaren en hem zoo als vroeger eene degelijke gezondheid doen genieten. Het *alleen* zoogenaamd herhaald opstoppen der koorts leidt in den regel tot eene koorts-kwaadsappigheid, zoodat zelfs de quinine later hare dienst weigert, terwijl men door het innemen van hevige purgeerpillen zijne ingewanden bederft en zijn ligchaam nog vatbaarder voor de koorts maakt.

Een ieder hoede zich dan voor schade!

Leeuwarden, 26 Augustus 1859. Dr. J. A. RYKENS.

Treurig is het thans gesteld op het eiland Schiermonnikoog, 't welk gedurende vijf maanden door weinig of geen regen werd bevochtigd. Donderbuijen, nu en dan opgerezen, en die men hoopte, dat boven dit eiland mogten losbarsten en in de dringende behoeften voorzien, dreven, aangetrokken door de Noordzee, het telkens voorbij. Er is dien ten gevolge geene weide voor het vee. Akkers en velden zijn dor en kaal. Al de gewassen mislukten en verdroogden. Menigeen, die in de lente zijn grond met aardappels en andere vruchten vol van blijde hoop beplantte, ontvangt nu misschien niet zóó veel terug, als door hem werd uitgezet.

Groot is dan ook reeds de nood van vele ingezetenen, die in dit saizoen gewoon zijn uit hunne tuinen eenig levensonderhoud, in aardappelen vooral bestaande, te vinden; maar die zich daarvan thans geheel ontbloot zien, en wie het aan de middelen ontbreekt, om ander voedsel te kunnen bekomen. Grooter wordt deze van dag tot dag, en het uitzigt op den te wachten winter ongemeen donker. Die vroeger daarvoor nog een' geringen voorraad kon opleggen, bevindt zich nu hiertoe geheel buiten de mogelijkheid, en ziet met angst het tijdstip naderen, waarop hij en de zijnen het uiterste gebrek zullen moeten lijden.

Van waar toch zal hulpe komen? De overige inwoners, op wier mededeelzaamheid men zich mag verlaten, zijn weinig in getal; bij den besten wil schieten hunne krachten veel te kort. Meestal zeevarenden van beroep, hebben ook zij, daar de verdiensten gering zijn, en de schepen in de havens der Oostzee of elders soms lang onbevracht blijven, een zeer nadeelig jaar. Door de beperktheid van eigene inkomsten worden zij in hun liefdebetoon aanmerkelijk verhinderd. De staat der armkas, daarenboven, is zoodanig, dat er jaarlijks eene maar al te ruime subsidie uit de fondsen der gemeente wordt vereischt, om de onvermijdelijke kosten der openlijk gealimenteerden te bestrijden.

In deze *bijzondere* omstandigheden meenen de Ondergeteekenden niet te mogen nalaten, den hier heerschenden en zeer drukkenden nood ter algemeene kennis te brengen; meenen zij tevens niet te mogen nalaten, de weldadigheid van landgenooten en medechristenen, tot leniging van dien nood, openlijk in te roepen.

Zij doen dit bij deze, in het vaste vertrouwen, dat hunne poging niet te vergeefs zal zijn — Veel ondersteuning is aan Schiermonnikoog in het jaar 1835 en vervolgens bewezen De toen ondervonden hulpvaardigheid, nog steeds in dankbare gedachtenis, blijke dan op nieuw bij deze gelegenheid; en worde zoo de Commissie voor noodlijdenden in staat gesteld tot het koopen en uitdeelen van aardappels aan de behoeftige ingezetenen des eilands, die, wegens maanden lang aanhoudende en sterke droogte, thans het gewas en den oogst geheel missen, die hierdoor in groote ellende verkeeren!

Landgenooten en medechristenen, vrienden en bekenden, opent voor deze smeekstem oor en hart! Ontfermt U! Hebt de goedheid uwe penningen, die gij mogt kunnen en willen overmaken, in te zenden bij den Burgemeester of den Predikant van Schiermonnikoog!

Schiermonnikoog, den 24 Augustus 1859.

De Commissie voor noodlijdenden te Schiermonnikoog,
H. A. ZEILINGA, *Burgemeester.*
J. FERNIM, *Wethouder.*
G. G. R. FENENGA, *Secretaris.*
H. W. HUNDLINGIUS, *Predikant en Scriba der Commissie.*

☞ Met de ontvangst van giften zal zich volgaarn belasten mr. J. J. Bolman, schoolopziener in het 3de district van Friesland te Oudwoude. Ook de Redactie dezer Courant zal zich, op daartoe gedane uitnoodiging, met het ontvangen van liefdegiften gaarne belasten.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

TURYN, 28 Augustus.

De deputatie, die het verlangen van Toskanen om met Piemont vereenigd te worden, herwaarts zal overbrengen, verlaat heden Florence. Te Genua zijn van hier bevelen gegeven, om de deputatie met de meeste plegtigheid te ontvangen.

De verkiezingen in geheel de Romagna hebben met de meeste kalmte plaats gehad.

ZURICH, 29 Augustus.

De Oostenrijksche en Fransche gevolmagtigden, graaf Colloredo en de heer de Bourqueney, hebben gisteren eene conferentie gehad. Twee couriers werden door hen afgezonden, een naar Milaan en een naar Turijn.

PARIJS, 29 Augustus.

Volgens het rapport van vorst Poniatowski, die namens den Keizer belast is met eene zending naar Florence, verkrijgen de verkiezingen in Toskanen een minder gunstig aanzien.

AMSTERDAM, 29 Augustus.

		27 *Aug.*	*Heden.*			27 *Aug.*	*Heden.*
NEDERLAND.				OOSTENRIJK.			
W. Schuld	$2\frac{1}{2}$ pc	$64\frac{1}{16}$	$64\frac{1}{8}$	Metalliek	5 pc	$59\frac{1}{16}$	$58\frac{7}{8}$
dito	3 „	$76\frac{3}{4}$	77	Nationale	5 „	$63\frac{1}{8}$	63
dito	4 „	$97\frac{5}{16}$	$97\frac{1}{2}$	dito	$2\frac{1}{2}$ „	$31\frac{1}{8}$	$31\frac{1}{16}$
Hand.-Maatsch	$4\frac{1}{2}$ „	$127\frac{1}{2}$	$127\frac{3}{4}$	het. Amsterd.	5 „	$76\frac{1}{2}$	$76\frac{1}{4}$
RUSLAND.				SPANJE.			
H. & Co. 1793/1816	5 „	$105\frac{1}{8}$	$105\frac{1}{8}$	Obligatien	$1\frac{3}{4}$ „	$33\frac{1}{4}$	$33\frac{3}{8}$
dito 1822/1826	5 „	$102\frac{7}{8}$	$102\frac{7}{8}$	dito	3 „	$44\frac{13}{16}$	$44\frac{1}{8}$
dito	4 „		85	Binnenl. 6/m	3 „	$42\frac{1}{16}$	$42\frac{1}{4}$
S. & Co. 5de s.	5 „	$94\frac{1}{2}$	$94\frac{3}{4}$	PORTUGAL.			
dito 6de „	5 „	$101\frac{3}{8}$	$101\frac{1}{4}$	Obligatien	3 „	$44\frac{7}{8}$	$44\frac{1}{4}$
dito	4 „	$84\frac{7}{8}$		dito 1856/1857	3 „	$43\frac{11}{16}$	$43\frac{11}{16}$

Heden. Mexico 3 pCt. $19\frac{5}{8}$, Coupons: Metalliek *f* 24.60, Nationale *f* 30.60. Bij weinig handel sluit de markt flaauw.

LONDEN, 29 Augustus. Ordinaire Russische Tarwe 2/ en Haver 1/ lager. Van Tarwe was een ruime, van Haver een groote en van Garst een matige aanvoer. — Raapolie 36/ en Lijnolie 28/9. — Boter: friesche 112/, kamper 106/, zwolsche 104/ en groninger 76/. — De aanvoer aan de veemarkt bestond uit 5210 Runderen, 212 Kalveren en 27.910 Schapen. Prijzen waren onveranderd.

AMSTERDAM, 29 Augustus. Tarwe bij weinig handel onveranderd, Rogge en Garst prijshoudend. — Koolzaad op 9 vat op October $57\frac{1}{2}$ p. v., op April 61 p. v. — Raapolie, vliegend *f* $34\frac{1}{4}$, op het najaar *f* 34, op Mei *f* $35\frac{1}{4}$. Lijnolie, vliegend *f* 3 $\frac{1}{4}$, op het najaar *f* $33\frac{1}{4}$.

LEEUWARDEN, 26 Augustus. Boter *f* 44.50, aanvoer 725 $\frac{1}{4}$, 276 $\frac{1}{8}$ en 56 $\frac{1}{16}$ vaten. — Kaas: kanter- *f* 28.75 à *f* 31, nagel *f* 28 à *f* 30, witte kruid *f* 25.50 à *f* 28, aanvoer 6964 Ned. ponden. — Veemarkt. 689 Runderen: 165 vette Koeijen *f* 85 à *f* 195, 237 melke *f* 60 à *f* 190, 28 vare *f* 50 à *f* 105, 42 Vaarsen *f* 45 à *f* 140, 54 Pinken *f* 28 à *f* 65, 13 Ossen *f* 35 à *f* 95, 22 Stieren *f* 28 à *f* 125, 78 vette Kalveren *f* 12 à *f* 42; 428 Varkens: 38 vette *f* 48 à *f* 86, 236 vette Biggen *f* 18 à *f* 50, 154 magere *f* 5 à *f* 32; 836 Schapen: 608 vette *f* 13 à *f* 27, 27 melke *f* 6 à *f* 16, 8 Rammen *f* 10 à *f* 16, 193 Lammeren *f* 3 à *f* 14, 1 Geiten *f* 3 en *f* 6, benevens 10 Werkpaarden *f* 25 à *f* 115. De handel was over het geheel traag.

DRAGTEN, 25 Augustus. Boter *f* 42.50. — Rogge *f* 6.30, Boekweit *f* 6.95.

. Vijf en-twintig jarige Echtvereeniging van:
Makkum, den 23 Augustus 1859.
J. H. ALKEMA en
H. J. ROODA.

. Ondertrouwd:
Koudum, 21 Augustus 1859.
JAN VAN DER VEER, Weduwnaar M. G. v. d. SLUIS, en
KLAASKE DE COCK.

. Ondertrouwd:
Bolsward, 26 Augustus 1859.
L. H. VAN SONSBEECK, te *Zuidwolde*, en
E. C. BINKES.
Eenige kennisgeving.

. Bevallen van eene DOCHTER JACOBA VELDS, geliefde Echtgenoot van
F. BEEKHUIS.
Harlingen, den 25 Augustus 1859.
Eenige kennisgeving.

. Heden beviel door Gods goedheid voorspoedig van een welgeschapen Zoon G. D. BOSCHMA, geliefde Echtgenoote van
S. H. BOSCHMA.
IJsbrechtum, 26 Augustus 1859.

. Bevallen van eene welgeschapene DOCHTER L. OOMKENS VAN DIJK geliefde Echtgenoote van
B. TACONIS.
Leeuwarden, 26 Augustus 1859.

. Heden beviel van eene DOCHTER H. MENNES, Echtgenoot van
G. H. HILLEBRAND.
Leeuwarden, den 27 Augustus 1859.

. Heden morgen overleed, tot onze bittere droefheid, ons lief eenigst Zoontje JELLE JOHANNES, in den ouderdom van 3 jaren en 4 dagen.
Heerenveen, den 20 Augustus 1859.
G. BOSCHLOO.
M. BOSCHLOO — KOOPMANS.

. Heden overleed ons geliefd eenigst Kindje JELJER, slechts 2 jaren en ruim 5 maanden oud.
Sneek, 24 Augustus 1859.
M. J. VAN HASINGA.
J. J. KEULEN.

. Na eene korte doch hevige ongesteldheid van slechts 14 dagen overleed, tot onze diepe droefheid, heden namiddag, onze innig geliefde Zoon KARST GERBENS BOUMA, in leven Koopman alhier, in den jeugdigen leeftijd van bijna 25 jaren.

G. N. BOUMA.
Sneek, 20 Augustus 1859. A. HAGA.

. Heden morgen omstreeks *zes* uur overleed aan de gevolgen eener korte doch hevige Zinkingziekte onze geliefde Moeder WIJBRIG FEIKES BIJLSMA, Wed. TAEKE S. GREIJDANUS, in den gezegenden ouderdom van ruim zes en zeventig jaren. — Slechts weinige weken overleefde zij onzen waarden Vader, met wien zij, naar wij hopen en wenschen, na korte scheiding, voor eeuwig hereenigd is. Familie, Vrienden en Bekenden gelieven deze als eenige kennisgeving aan te merken.

Namens Broeders en Zusters,
Tzum, 22 Augustus 1859. SIJBE T. GREIJDANUS.

. Heden overleed, tot mijne diepe droefheid, in den ouderdom van ruim 11 jaren, mijn lieve JACOB LODEWIJK, eenig beminde Zoon van Vrouwe ROMEIN — LAGERWERFF.

Leeuwarden, 23 Augustus 1859.

. Heden overleed, zeer zacht, onze waarde Vader en Behuwdvader, de Heer KARST THOMAS VAN DER MEULEN, in den gezegenden en hoogen ouderdom van 82 jaren en ruim 7 maanden. Ofschoon treurende over zijn verlies, staren wij den braven overledenen blijmoedig na, met een dankbaar gevoel voor het langdurig bezit ons ten deel gevallen.

Sneek, T. K. VAN DER MEULEN,
den 23 Augustus 1859. *uit aller naam.*

. Heden morgen omstreeks negen uur werd ons ouderhart op nieuw een gevoelige slag toegebragt, door het overlijden van onze veel geliefde eenigste Dochter ANNA CHRISTINA, in den nog jeugdigen leeftijd van bijna drie jaar.

Leeuwarden, B. P. BOKKES.
den 24 Augustus 1859. M. H. BOKKES — HUIZINGA.

. Gister avond circa 9¼ uur overleed alhier onze waarde Moeder, Grootmoeder en Overgrootmoeder DURKJE THOMAS, Wed. LOUW JURJENS DE BOOK, in den hoogen ouderdom van 91 jaren en 6 dagen.

Lemmer, H. L. VAN NOORD,
den 24 Augustus 1859. *uit aller naam.*

. Het heeft den vrijmagtigen God behaagd, heden avond om 9½ uur, door den onverbiddelijken dood van mijne zijde weg te nemen mijn dierbare Echtgenoot SIEBREN WIJTZES DE BOER, in den ouderdom van 67 jaren en 9 maanden, na eene gelukkige echtvereeniging van ruim 44 jaren. — Eene korte, doch hevige ziekte van slechts vier dagen maakte een einde aan zijn, voor mij en mijne twee Kinderen zoo dierbaar leven. Wij wenschen den Heer te zwijgen, Wiens doen enkel majesteit en wijsheid is. Hij sterke ons onder deze zware beproeving.

T. J. BRUNIA,
Bolsward, 25 Augustus 1859. Wed. S. W. DE BOER.
Algemeene kennisgeving aan Vrienden en Bekenden.

. Heden avond 10 uur overleed, tot mijne en mijner Kinderen diepe droefheid, na een kort maar geduldig lijden, mijne dierbare Echtgenoot en mijner Kinderen zorgdragende Moeder GEESKE JOHANNES JANSMA, in den ouderdom van ruim 55 jaren.

Leeuwarden, 25 Augustus 1859. C. M. AMORAAL.

. Heden overleed ons eenigst geliefd Kind ANTJE, in den ouderdom van circa 27 weken.

C. V. D. MOLEN.
Hempens, 25 Augustus 1859. W. V. D. MOLEN — BERGER.

. Heden overleed, in den ouderdom van ruim 88 jaren, onze geliefde Moeder JANNA HARMANUS LUPPENS, Wed. GERRIT SCHMITZ, in leven Proveniersche in het St. Anthony Gasthuis alhier.

Leeuwarden, H. SCHMITZ.
26 Augustus 1859. H. SCHMITZ — BARTELS.

. Heden overleed, tot onze diepe droefheid, ons jongst zoontje SIEMON, oud 37 weken.

Leeuwarden, J. BOLMAN Cz.
den 26 Augustus 1859. E. BOLMAN, geb. SCHREUDER.
Algemeene kennisgeving.

. Heden overleed, tot onze droefheid, mijn geliefde Echtgenoot TJEERD SIJBRENS RUNIA, in leven Cichoreifabrijkant alhier, in den ouderdom van 35 jaren en bijna 7 maanden. — Ruim 8 jaren was ik gelukkig met hem door de huwelijksband vereenigd, uit welken echt hij mij *vier* hulpbehoevende Kinderen nalaat. — De Heer ondersteune mij in deze zware beproeving.

Berlikum, T. D. DE JONG,
den 26 Augustus 1859. Wed. T. S. RUNIA.
Kennisgeving aan Vrienden, Bekenden en Begunstigers.

. Heden morgen overleed alhier, ten gevolge langzaam verval van krachten, in den hoogen ouderdom van 90 jaren en circa 3 maanden, onze waarde Vader, de Heer THOMAS WIJBES OVERMEER, in leven Koopman alhier.
Vroegtijdig voorzien, met de HH. Sacramenten der Stervenden, is de overledene zacht en kalm in den Heer ontslapen. W. OVERMEER,
Makkum, den 26 Augustus 1859. *uit aller naam.*

. Heden overleed, na eene ongesteldheid van slechts drie dagen, mijne geliefde Echtgenoote GEERTRUIDA REINHART, in den ouderdom van ruim 42 jaren.

Leeuwarden, 28 Augustus 1859. F. BOEKELMAN,
Schoen- en Laarzenmaker.
Deze is dienende tot kennisgeving aan Vrienden en Bekenden.

. Op den 25 dezer overleed in het Popta-Gasthuis te Marssum onze geliefde Moeder RUURTJE DROGE, Weduwe JOHAN ADAM HENNEMAN, in den ouderdom van bijna zeventig jaren.

P. HENNEMAN,
Leeuwarden, 29 Augustus 1859. *uit aller naam.*
Eenige kennisgeving.

BURGERLIJKE STAND.

Bij den Burgerlijken Stand te *Leeuwarden* zijn van den 23 tot en met den 29 Augustus 1859 aangegeven: 12 geboren, 54 overleden, gehuwd 1 paar.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN SLOTEN brengen bij dezen ter algemeene kennis, dat de **JAARMARKT** in deze Gemeente, in dit jaar, en voortaan jaarlijks, zal gehouden worden op den eersten Dingsdag en drie volgende dagen in de maand September, vallende dit jaar in op den 6 dier maand.

Sloten, *Burgemeester en Wethouders voornoemd*,
25 Augustus 1859. S. H. VISSER, *L.B.*
R. BAKKER, *Secr.*

HET PLAATSELIJK BESTUUR DER GEMEENTE LEMSTERLAND,
Gezien het Reglement der Staten van Friesland van den 23 Julij 1835, goedgekeurd bij Zijner Majesteits besluit van den 16 Junij 1836, no. 33,
Maakt door deze bekend:
dat in zijne Vergadering van den 23 dezer maand is goedgekeurd en vastgesteld het Kohier van Omslag, opgemaakt door de Commissie voor de Slatting der Rien in Lemsterland, houdende den aanslag van iederen Onderhoudpligtige van gemeld Vaarwater, over het jaar 1859;
Dat dat Kohier gedurende 14 dagen, ingaande heden, voor ieder ter inzage is nedergelegd aan de Secretarie dezer Gemeente, en dat de belanghebbenden de bezwaren, die zij tegen hunnen aanslag hebben, binnen veertien dagen na den laatsten dag der ter-visie-legging des Kohiers, schriftelijk bij het Plaatselijk Bestuur moeten indienen.

Het Plaatselijk Bestuur voornoemd,
Lemmer, C. L. VAN BEIJMA THOE KINGMA.
den 25 Augustus 1859. F. SCHAAFSMA, *Secretaris.*

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN BARRADEEL convoceren, ten verzoeke der betrokken Kerkvoogden, de Hervormde Floreenpligtigen van *Minnertsga*, in de Kerk der Hervormden aldaar, tegen Dingsdag den 13 September e. k., 's voormiddags ten 11 ure, ten einde: op te nemen en te sluiten de Kerkerekening over 1858; vast te stellen de Kerkelijke Begrooting voor 1860; een Kerkvoogd te benoemen voor den aftredende op den 1 Januarij aanstaande; te besluiten of weder voor 1860 eene som van ƒ 25 zal worden verleend aan den Hulp-Organist; en te besluiten op voorstellen als wijders zouden mogen worden gedaan.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
Sexbierum, COLLOT D'ESCURIJ, *Burg.*
den 27 Augustus 1859. E. J. ALTA, *Sec.*

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN WESTSTELLINGWERF, voldoende aan de slotbepaling van art. 10 der voorwaarden van geldleening ten behoeve dezer Gemeente, goedgekeurd door Heeren Gedeputeerde Staten bij besluit van den 29 Mei 1855, no. 31, maken bekend, dat in eene openbare vergadering van den Gemeenteraad, van gezegde geldleening zijn **UITGELOOT**, de aandeelen nommero's 1, 3, 4, 6, 7, 8, 11, 12, 14, 19, 21, 22, 27, 34, 35, 40, 41, 43, 47, 48, 49, 51, 57, 63, 65, 81, 90, 91, 100, 105, 109, 114 en 118. *Burgemeester en Wethouders voornoemd*,
Wolvega, J. SICKENGA, *Burgemeester.*
den 24 Augustus 1859. METZLAR, *Secretaris.*

HET DIJKSBESTUUR *van het 4de District in Overijssel* is voornemens om op *Vrijdag den 14 October* 1859, des middags te twaalf uren, in het Logement van den Heer Scheuer te *Zwolle*, in het openbaar te verkoopen:
Een goed onderhouden **achtkant-** SCHEPRAD-WATERMOLEN, van p. m. 27 ellen vlugt, staande in den Polder van *Mastenbroek*, tegen over de stad *Hasselt*, met daarbij gelegen MOLENSLUISJE, TUIN, MOLENDIJKJE en MOLENKOLK.
De Goederen zijn dagelijks te bezien, terwijl de verkoopsvoorwaarden veertien dagen vóór den verkoop zullen ter lezing liggen ten huize van den Heer SCHEUER voornoemd, en inmiddels de noodige inlichtingen zullen zijn te bekomen bij den Poldermeester GERRIT KRAGT, aan de *Mastenbroekerkerk.*

Het Dijksbestuur voornoemd,
P. H. GALLÉ, *Dijkgraaf.*
J. N. J. HEERKENS, *Secretaris.*

AANBESTEDING.

VOOGDEN VAN HET WEESHUIS TE BOLSWARD zullen op Donderdag den 1 September 1859, des namiddags 4 uur, in dat Gesticht, aan de Kerkstraat aldaar, openlijk aanbesteden:
Ten eersten: Het **afbreken** en **wegruimen** van DRIE ZETTEN, in de Bolswarder-Witmarsumer-Vaart en het daarvoor in plaats **bouwen** van DRIE HOUTEN DRAAIBRUGGEN, ten dienste van de plaatsen thans door R. L. Ketelaar, F. R. Hettinga, T. I. van der Vleugel en M. I. Politiek bewoond, en zulks in drie perceelen.
Ten tweeden: Het **herstellen** en **verlengen** van de Meisjes SLAAPZAAL in den Zuid-Oostvleugel van voormeld Gesticht; het nieuwe werk ter lengte van p. m. 12.70 el en ter breedte van 8.00 el.
Volgens bestek, teekening en voorwaarden, die ter lezing en inzage liggen ten huize van G. V. D. WERF, Stads Bouwmeester te Bolsward.

AANBESTEDING.

KERKVOOGDEN *der Hervormde Gemeente van Abbega* zullen op Zaturdag den 3 September 1859, 's namiddags 3 uur, in de Herberg van S. J. Coossen te Nije-Zijl onder Oosthem, in het openbaar, bij inschrijving en opbod, aanbesteden:
De Vergrooting van het KERKGEBOUW der Hervormde Gemeente te Abbega, met bijlevering van Materialen.
Teekening, bestek en voorwaarden liggen ter lezing in bovengenoemde Herberg; de aanwijzing in loco zal, aan des verkiezenden, geschieden op Vrijdag den 2 September 1859, 's namiddags van 2 tot 4 uur.

DE Notaris GOSLINGS te Harlingen zal, ten verzoeke van R. A. DE RUITER, Zaakwaarnemer aldaar, op Woensdag den 31 Augustus 1859, des middags ten 12 ure precies, ten sterfhuize van Jacob J. Plekker, op den Leemendijk te dier stede, bij boelgoed presenteren te verkoopen:
2 Paarden, 1 zes-manne Wagen, 1 Kapwagen, 1 Kapchais, 2 Hooiwagens, 1 beste Snijbank (Engelsch model), Wagenkussens, Gereiden, Paardentuig, 1 Mesthoop, een partijtje ongedorschte Garst; voorts 1 Kabinet, eenig ander Meublement en wat meer te voorschijn zal worden gebragt.

DE Notaris A. R. VAN VOORST te Heerenveen zal, ten verzoeke van den Heer Mr. J. C. BERGSMA, Procureur aldaar, als Curator in het faillissement van BINNERT SPOELSTRA, Vrijdag den 2 September 1859, des morgens 9 uren, nadat den vorigen avond de Woonhuizinge en Scheepstimmerwerf, met Schuren, zullen zijn verkocht geworden, ten huize no. 27, van gemelden Spoelstra, op den Heerenwal, te Nijehaske, tegen gereede betaling, verkoopen:
1. MEUBELEN en HUISGERADEN, waaronder: 2 Bedden met toebehooren, 1 mahonijhouten Garderobe, staande Klok, Pendule, Tafels, Stoelen, Spiegels, 2 Kagchels, Porcelein-, Glas-, Aarde-, Koper-, Tin-, Blik- en IJzerwerk.
2. Vele GOUD- en ZILVERWERKEN, waaronder: 2 breed Gouden Oorijzers, 2 paren dito Mutsenspelden, dito Horologie, Vingerringen en Halssloten met Git- en Bloedkoralen, Colliers, Zilveren Vorken en Lepels, Breitobjes, dito Damesbengeltasschen, Kerkboek met dito beslag, Pepermuntdoosjes, Breid- en Beugel-Schaarhaken met dito Kettingen, enz. enz.
3. SCHEEPSBOUWMEESTERS-GEREEDSCHAPPEN, als: groote en kleine Steven, 6 ijzeren en 12 houten Schammels, 10 Dommekrachten, 10 Vijzels, 7 Takels, Hamers, Beitels, Bijlen, Zagen, Booren, 4 Hellinghaken, 3 Hellingtouwen, enz. enz.
4. NIEUWE HOUTWAREN, als: mooije partij Eiken, Greenen en Vuren Hout, Eiken en andere Planken, Kromhouten, Dekbalken, Overlangers, Schrooten, Woudboomen enz.
5. Eene in aanbouw zijnde TJALK, 3 PRAMEN, groot 7, 6 en 3 tonnen, 2 BOKVAARTUIGEN, 1 SCHOUW en hetgeen meer te voorschijn zal worden gebragt.

VERKOOP VAN EENE ZATHE IN HET HEIDENSCHAP.

DE Notaris MANN te Workum zal, ten verzoeke van de Heeren VERWER te Makkum en VISSER te Hindeloopen, Vrijdag 2 September 1859, 's namiddags 2 uur, op de Societeit te Workum, finaal verkoopen:
Eene zeer vruchtbare, door derzelver aaneengesloten ligging voortreffelijke **ZATHE** en **LANDEN** *(Klein Welgelegen)*, in het Heidenschap onder Workum, groot volgens Kadaster 42 bunder 53 roede 70 el (115¾ pond.); 5 Maart en 12 Mei 1860 te aanvaarden; thans bij de Wed. Jan Durks van Dijk in gebruik; waarop in 12 perceelen is geboden de matige som van ƒ 27,013.75.

DEZELFDE NOTARIS zal, ten verzoeke van den Heer VERWER, op dezelfde tijd en plaats, finaal verkoopen:
4 bunder 49 roede 40 el (12½ pond.) zeer uitmuntend GREIDLAND, in het Workumer Nieuwland; in gebruik bij R. H. Kuipers; 5 Maart 1860 te aanvaarden; staande per 36¾ roede op de geringe som van ƒ 444.

Noordwoldervaart enz.

DE Notaris G. ATTEMA te Oldeberkoop zal op Vrijdag den 9 September 1859, des namiddags om 4 uur, ten huize van J. F. Kiers, Kastelein te Noordwolde, finaal verkoopen:
Den EIGENDOM der VAARTEN, komende uit de Hooge Veenen van Boijl en Noordwolde en uit de Hooge Veenen der gemeente Vledder, en loopende met de Opvaart onder den dorpe Vinkega, in de rivier de Linde, en zulks met derzelver WALLEN, of COMPAGNONSGEREGTIGHEDEN, OPSLAGEN, BRUGGEN, VERLATEN, drie BOEREHUIZEN en de daarbij behoorende WEI-, BOUW- en HOOILANDEN en HEIDEVELDEN, groot ongeveer 10 bunders Weidland, circa 8 bunders Bouwland, ruim 12 bunders Hooiland en circa 38 bunders Heideveld, onder de genoemde dorpen Boijl, Noordwolde en Vinkega, zoomede onder het dorp Steggerda. En zulks in een perceel. — Nadere informatien te bekomen bij voornoemden Notaris. En zijnde **inmiddels uit de hand TE KOOP.**

VERKOOPING TE KIMSWERD.

DE Notaris OOSTERHOFF te Witmarsum zal op Dingsdag den 13 September 1859, in de Herberg van de Wed T. de Vries te Kimswerd, provisioneel, en op Dingsdag den 27 September 1859, in de Herberg van W. B. Unia aldaar, finaal, telkens des namiddags 3 uur, bij strijk- en verhooggeld, presenteren te verkoopen:
Eene sterke BOERENHUIZINGE, met SCHUUR en HIEMINGE c. a., benevens eenige stukken puik GARDENIERSLAND, alles staande en gelegen aan den Grindweg bij het Tolhek onder Kimswerd, Kadaster sectie A nos. 779, 834, 835, 836, 838 en 893, te zamen groot 4 bunders 81 el (circa elf pondemaat); bij Jan Douwes Dijkstra als eigenaar bewoond en in gebruik, en zulks in 6 perceelen.
Alles nader bij billetten omschreven.
Te aanvaarden: de Huizinge en Schuur c. a. 12 Mei 1860 en de Landen dadelijk na de finale toewijzing of na het rispen der vrucht in dezen jare.

BOELGOED TE BOLSWARD,

VRIJDAG 2 September 1859.

De Notaris K. DE JONG Rz. te Wommels zal op bovenstaanden dag, 's morgens 9 uur, ten sterfhuize van Pieter Rienks van der Weide te Bolsward, bij boelgoed verkoopen, ten verzoeke van den Heer J. J. VAN NOORD te Bolsward:

MEUBELEN en HUISGERADEN, als: 1 Kabinet, 1 Chiffonnière, 1 Pulpitum, 1 Commode, 3 Bedden met toebehooren, 2 Staartstuk-Klokken, Tafels, Stoelen, Spiegels, Schilderijen en eene partij Koper-, Glas-, Blik-, Tin- en Aardewerk; voorts GOUD- en ZILVERWERKEN, waaronder een smal Gouden Oorijzer, een streng Gitten in Goud, 2 Steenkroontjes, 2 Gouden Halssloten, 2 dito Mutsspelden, eenige Zilveren Lepels, Zilveren Horologie met Ketting enz.

WINKELGOEDEREN en GEREEDSCHAPPEN, als: Toonbank, Schalen en Gewigten, Bussen, Trompen, Laden, Vaten, Lakens, Duffels, Rokstroept, Nankings, Linnens, Katoenen, Bukskings, Dekens, Kousen Zokken, Garen, Dweilgoed enz., eene partij Rijst, Thee en hetgeen verder te voorschijn zal worden gebragt.

HOUTVEILING TE BOLSWARD,

op Donderdag den 1 September a. s., 's namiddags ten een ure, bij de Brug buiten de Blaauwpoort, bestaande in NIEUWE PLANKEN en JUFFERS.

VAN NOORD, *Deurwaarder.*

OPROEPING. Diegene, welke iets vermeenen te vorderen te hebben en schuldig te zijn aan wijlen PIETER RIENKS VAN DER WEIDE, in leven Koopman te Bolsward, worden verzocht daarvan op- of aangave en betaling te doen vóór den 4 September aanstaande bij den Deurwaarder J. J. VAN NOORD te Bolsward.

OPROEPING. Al degenen, die iets te vorderen hebben van of verschuldigd zijn aan wl. den Heer HENDRIK EERDMANS, in leven Goud- en Zilversmid te Bolsward, worden verzocht daarvan opgave en betaling te doen ten Kantore van den Deurwaarder J. J. VAN NOORD te Bolsward, vóór den 10 September 1859.

VERKOOP VAN PLANKEN.

R. BLOEMBERGEN SANTEE te Leeuwarden zal op Vrijdag den 2 September 1859, des voormiddags 10 uur, bij de Wed. R. Post, Kasteleinsche buiten de voormalige Wirdumerpoort aldaar, verkoopen: Eene partij NIEUWE PLANKEN, van differente lengte, dikte en breedte, en eenige JUFFERS.

HOUTVEILING VAN BEKANT EIKEN HOUT.

R. DE HAAN Sz., Deurwaarder te Leeuwarden, zal op Donderdag den eersten September aanstaande, des voormiddags te 10 ure, bij de Gaz-Fabriek aldaar, op twee maanden crediet, verkoopen:

Eene aanzienlijke partij Lipsche en Rijnsche EIKENHOUT SOORTEN, bestaande uit: Zaagbalken van diverse lengten en zwaarte, Kistklossen, zeer geschikt voor Landrollen enz.; en eindelijk eene belangrijke hoeveelheid ligt en zwaar KROMHOUT, ongeveer 300 nummers uitmakende.

Inmiddels te bezigtigen bij voormelde Gaz-Fabriek.

BOELGOED.

R. DE HAAN Sz., Deurwaarder te Leeuwarden, zal op Donderdag den 8 September aanstaande, 's voormiddags half 10 ure, in het Koffijhuis *Benthem* verkoopen:

MEUBELEN en HUISGERADEN, MANS en VROUWEN LIJFDRAGT, twee GOUDEN OORIJZERS, dito SLOT en BROCHE, diverse GOUDEN RINGEN, en diverse Zilveren Voorwerpen, wijders eene partij van ongeveer 20,000 beste CIGAREN, gemerkt: Havana, Ringcorel en Manilla, en eindelijk een groote KOOKKAGCHEL, benevens verschillende nagenoeg nieuwe SPIJSDRAGERS, TROMMELS, zeer geschikt voor Logementhouders. Te bezigtigen ten voormelden huize, Woensdag 7 September te voren, 's namiddags van 3 tot 6 ure.

BOELGOED. De Deurwaarder H. B. VAN DER WAL te Sneek zal op Vrijdag den 9 September a. s., 's morgens 9 uur, ten sterfhuize van den Heer T. T. Romkes te Woudsend, publiek, bij boelgoed, tegen gerede betaling, presenteren te verkoopen:

MEUBELEN en HUISGERADEN, waaronder: 1 mahoniehouten Kabinet, 1 extra fraaije Commode (antiek werk), 1 groote ronde mahoniehouten Tafel, 3 groote Spiegels met vergulden lijsten, waarvan een zeer fraai, diverse Stoelen met Zittingen, eenig **oud Porcelein**, waaronder fraaije Stellen; verder Glas-, Koper-, Tin- en Aardewerk en hetgeen meer tot een *deftigen* Inboedel behoort. — Tevens wordt aan HH. Ambtenaren **uit de hand TE KOOP** gepresenteerd het RECUEIL van **1823** tot **1859**, en eenige andere WETTEN der DIRECTE BELASTINGEN enz.

Bij gesloten briefjes te huur:

Twee **BOERENPLAATSEN**, gelegen te Bozum, waarvan de conditien ter lezing liggen bij den Heer BATTAERD, op den Grachtswal te Leeuwarden; alwaar de briefjes franco moeten worden ingeleverd vóór of uiterlijk op den negenden September 1859.

De Ondergeteekende berigt hiermede, dat hij zich te **Warga** als GENEESHEER gevestigd heeft, ten huize van den Rijksveldwachter DE GROOT.

Warga, 28 Augustus 1859. H. WIGERSMA.

RUNDERHAZEN

te bekomen bij den Vleeschhouwer J. DE VRIES, bij de Dubbele Pijp te Leeuwarden.

DUBBEL EN ENKEL DEVENTER BIER,

versch gebrouwen, is heden **ontvangen** en voortdurend te bekomen in het ***Oranje Bierhuis*** bij het Stadhuis alhier, tot levering waarvan, benevens van andere BIEREN, de Ondergeteekende zich minzaam aanbeveelt.

Leeuwarden, 29 Augustus 1859. B. J. KUIPERS.

K. WILLERS KRUIDEN-OLIE.

Tien droppels daarvan, iederen morgen op het hoofd gewreven, bij eene wassching met lauw water en reiniging met een goeden schuijer, tweemaal 's weeks, bevorderen den groei van het Haar ongemeen en maken het krachtig, vol, glanzend en golvend. *ƒ* 1.50 is de prijs van het fleschje.

Het Violet-Powder

is een welriekend Poeder, dat de daarmede ingewreven huid ongemeen verfrischt, blank maakt en de liefelijkste geuren om zich heen werpt. Het is ook voor de luijermand zeer aan te prijzen. Het pakje kost 40 ct.

Engelsche Poederdoozen met Donzen Kwasten.

De echte Tandzeep

van Dr. SUIN DE BOUTEMARD maakt de Tanden zuiver wit, zonder het email aan te doen, bewaart ze voor ziekelijke aandoeningen en houdt den mond frisch. Het stuk kost 40 ct. en is toereikend voor een half jaar.

De echte Dr. Borchardts Zeep

is zamengesteld uit fijne aromatische en etherische Oliën en delfstoffelijke bestanddeelen, verwijdert puisten, schubben, levervlekken, zonnebrand, sproeten, en geeft aan de huid door alle jaargetijden dat fluweelige, veerkrachtige en frissche voorkomen dat de schoonheid zoo zeer verhoogt. Men gebruikt ze met een wollen lapje, waarmede men de huid een- of tweemaal daags wascht. De prijs is 40 ct.

THE LADIES TOOTHPOWDER

hergeeft aan de Tanden het email der jeugd, sterkt het Tandvleesch, bevestigt de Tanden, vrijwaart ze voor bederf, belet het afsterven der reeds aangestoken Tanden en houdt den adem rein en frisch.

Amsterdam, **Verkoophuis;** Leeuwarden, J. H. van Haagen en Gebr. de Graaff; Bolsward, S. S. Oosterbaan en S. R. Dijkstra; Dokkum, A. Schaafsma; Dragten, J. Posthuma Sz.; Franeker, Wed. K. Drager; Gorredijk, S. G. Zwart; Harlingen, P. L. Mirande Pz. en J. S. van Dijk; Hindeloopen, David de Jong; Heerenveen, G. Overdiep; Kollum, C. Nihot; Makkum, J. B. de Boer; Meppel, A. Jeulen; Sneek, P. T. Potma, en in de andere Steden in de bekende Dépôts.

MR. J. J. BENTUM,

DENTISTE, MECHANICUS en DROOGIST te *Leek*, vervaardiger van **Kunsttanden, Verhemelten, Gebitten en Mondhulpmiddelen,** volgens de nieuwste Engelsche, Fransche en Duitsche uitvindingen, dienstig voor de ergste MONDGEBREKEN, zoo als scorbut, onzuivere adem, hevige kies- en tandpijn; Plombeert voorts holle kiezen met caocedoneum en pâté minéral. Abonneert familiën à 5 gulden per jaar, met bijvoeging van Medicamenten. — Is te spreken of te ontbieden: Te *Dockum* in het Hôtel de Postboorn van den Heer Douker, den 31 Augustus; te *Kollum* in de *Roskam*, den 1 September; te *Buitenpost* in de *Roskam*, den 2 September; te *Leeuwarden* bij Mej. Göcke, Schavenek, op 3 en 4 September; *Sneek* in het Hôtel van Mej Peeters op 5 September; *Bolsward* bij den Heer Wijbes op 6 en 7 September; *IJlst* bij den Logementhouder Bergsma op 8 September; *Lemmer* bij den Heer Feitsma op 9 September; *Joure* bij den Heer van der Wal op 10 September; *Heerenveen* bij den Heer Muurling op 11 September; *Gorredijk* bij den Heer van der Wal op 12 September; *Beetsterzwaag* bij den Heer Bouma op 12 September; *Dragten* bij den Heer Jonker 13 September.

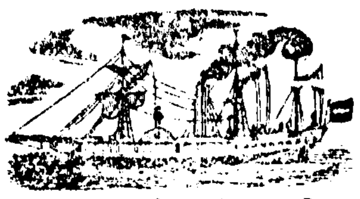

STOOMVAART
VAN
HARLINGEN op HULL.

Het STOOMSCHIP *ALERT*, Kapt. JAMES FORTH, vertrekt van **HARLINGEN** naar **HULL** op aanstaanden **Zaturdag** 3 September.

Adres voor **Passagiers, Goederen** en **Vee** bij I. & S. WIARDA.

Harlingen, den 29 Augustus 1859.

GALOPPARTIJ EN HARDDRAVERIJ TE SLOTEN.

Met toestemming van het Gemeente-Bestuur van Sloten gedenken de Kasteleins U. J. DE JONG en P. S. KLIJNSMA aldaar, ondersteund door eenige Liefhebbers,

1. te laten **Vergalopperen** op Dingsdag den 6 September 1859, des namiddags ten 2 ure:

Een fraai CHAISGEREID, met HOOFDSTEL, TOOM en LEIDSEL.

Alle Paarden, tot genoegen der Keurmeesters zijnde, worden toegelaten. — Aangifte vóór des middags 12 ure, ten huize van U. J. DE JONG en uitreiking van den Prijs, ten huize van P. S. KLIJNSMA. — En

2. te laten **Verharddraven** op Donderdag den 8 September 1859, des namiddags ten 2 ure:

Een PRIJS in GELD, ter waarde van ZEVENTIG GULDEN.

Alle Paarden, mits niet meer dan twee Prijzen (Premien uitgezonderd) onder den man gewonnen hebbende en tot genoegen der Keurmeesters zijnde, worden toegelaten. — Aangifte vóór des middags 12 ure, ten huize van P. S. KLIJNSMA, en uitreiking van den Prijs, ten huize van U. J. DE JONG.

Om de Galoppartij en Draverij te doen doorgaan, moeten, voor ieder, minstens zes Paarden, tot genoegen der Keurmeesters, zijn ingeschreven.

HARDDRAVERIJ TE ROORDAHUIZUM.

Met de vereischte toestemming zal op Maandag den 5 September 1859, des namiddags precies te 2 uur, bij S. S. NIJDAM, Kastelein te Roordahuizum, eene Harddraverij plaats hebben door Paarden, om eenen PRIJS, welke nader in deze Courant van Vrijdag den 2 September 1859 zal worden omschreven en bepaald. — Aangifte des middags ten 12 uur.

HARDDRAVERIJ TE MINNERTSGA.

De Kastelein E. VAN DER ZEE en eenige Liefhebbers gedenken op Dingsdag den 6 September e. k. te laten Verharddraven:

Eene fraaije PENDULE met VAZEN,

door Paarden, die geene Prijzen hebben gewonnen (uitgezonderd in driejarigen ouderdom) en tot genoegen der Keurmeesters. — Aangifte 12 uur.

HARDZEILPARTIJ TE GROUW.

Met toestemming van het Gemeente-Bestuur zal op Woensdag den 14 September 1859, des namiddags ten 2 ure, te Grouw eene **Hardzeilpartij** worden gehouden. Tot mededinging worden toegelaten de navolgende Schepen, als: in de

1ste Klasse:		Vracht- en Beurtschepen, zonder onderscheid.
2de	„	Jagten en Booten, van 6,20 el en daar beneden.
3de	„	Booten, van 5,20 el en daar beneden.
4de	„	Booten, van 4,60 el en daar beneden.
5de	„	Booten, van 4,25 el en daar beneden.
6de	„	Schouwen en andere platboomde Vaartuigjes met Sprietzeilen.

De PRIJZEN en PREMIEN zullen bij nadere advertentie worden opgegeven.

Aangifte op den dag der Zeiling, des voormiddags ten 11 ure, bij de Directie, ten huize van J. VAN STRALEN, Kastelein te Grouw.

GELD te bekomen op soliede **hypotheken.** Brieven franco aan P. HENNEMAN, Zaakwaarnemer, Beijerstraat, G no. 118, te Leeuwarden.

In de APOTHEEK van J. J. BRUINSMA te Leeuwarden kan ter verdere opleiding dadelijk worden geplaatst een' TWEEDE BEDIENDE of iemand, die eenigen tijd in eene **Apotheek** is werkzaam geweest.

De Ondergeteekende vraagt op zijne **Dakpannenfabrijk** een bekwaam MEESTERKNECHT, om met het najaar in dienst te treden. Degene, die hiertoe genegen mogt zijn, wordt verzocht zich in persoon of met franco brief te adresseren bij N. HOUWINK, Fabrijkant te Workum.

H. STERINGA te Gorredijk verlangt spoedig een à twee VERWERSKNECHTEN. Brieven franco. Liefst in persoon.

Een BAKKERSKNECHT, van de P. G., zijn vak grondig verstaande en van voldoende getuigschriften voorzien, zoekt tegen 12 November e. k. eene **Betrekking,** bij voorkeur als **Meesterknecht.** Adres bij den Boekhandelaar A. SCHAAFSMA — Dockum. *Brieven franco.*

Er wordt zoo spoedig mogelijk gevraagd een BAKKERSKNECHT, zijn werk verstaande, tegen goed loon, bij I. FENNEMA te Sneek. Brieven franco.

Een BAKKERSKNECHT, zijn werk geheel of ten deele verstaande, kan dadelijk geplaatst worden bij R. G. DE WITH, Mr. Bakker te St. Jacobiparochie. *Brieven franco.*

M. J. VAN HASINGA te **Sneek** vraagt een bekwame BAKKERSKNECHT, om dadelijk in dienst te treden. Adres liefst *in persoon* of anders met franco brief.

Een BAKKERSKNECHT, zijn werk geheel of ten deele verstaande, kan dadelijk geplaatst worden bij W. RUARDI, Mr. Bakker te IJlst. *Brieven franco.*

Bij een' BAKKER, in een dorp nabij Dockum, wordt een' LEERLING gevraagd, om terstond in dienst te treden. Adres bij den Boekhandelaar A. SCHAAFSMA, Dockum. Brieven franco.

Er wordt gevraagd tegen November a. s. een HUISKNECHT, van de P. G., bekwaam voor Tafelbediening en alle Huisdiensten; hiervan zoowel als van goed gedrag moet hij voldoende getuigenissen kunnen overleggen. Eenige bekendheid met de behandeling van Paarden zal tot aanbeveling strekken. Adres, onder letters A. Z., met franco brieven, bij den Boekhandelaar W. EEKHOFF, met opgave van ouderdom en vroegere diensten.

De Boekhandelaar J. W. BROUWER te Leeuwarden verlangt ten spoedigste een WINKELJONGEN, niet beneden de 14 jaren.

Een JONG MEISJE, 22 jaren oud, uit den hoogst fatsoenlijken stand, zag zich gaarne geplaatst als JUFVROUW VAN GEZELSCHAP, tot **adsistentie** eener of tot **waarneming** eener geheele **huishouding.** Reflecterenden adresseren zich per franco brieven, onder letter M., bij den Boekverkooper en Boekdrukker V. MEURSINGE, Wirdumerdijk te Leeuwarden.

BOEKVERKOOPING BIJ J. SWARTS.

in de Groote Hoogstraat te Leeuwarden, des namiddags ten *vier* ure precies.

Heden: Werken in quarto en Godgeleerdheid in octavo.

Woensdag: Godgeleerdheid en Geschiedenis.

Donderdag: Geschiedenis, Regtsgeleerdheid, Taal- en Dichtkunde.

TER LEEUWARDER COURANT-DRUKKERIJ VAN DE ERVEN KOUMANS SMEDING.